

Het Mineralogisch Museum Grou

door Maaike van Tooren

Misschien bent u wel één van diegenen die naar aanleiding van een artikeltje in een Gea van 2003 naar ons op zoek ging. Misschien niet meteen, misschien een jaartje later, maar velen van u vonden de weg naar het Mineralogisch Museum Grou, dat wij ondertussen bijna zes jaar geleden overnamen. Zes jaar al weer! De tijd vliegt! Toen kochten we het museum, dat gevestigd is in de stal van een oude kop-hals-rompboerderij die halverwege aan de weg tussen Grou en Warten ligt, omgeven door weilanden, in het lage hart van Friesland (afb. 1).

Processen in de aarde

Het is niet een museum waar je langs loopt en denkt: "Ik heb een halfuurtje over, daar loop ik even binnen!" Nee, toevallige bezoekers komen maar zelden, daarvoor ligt het te ver buiten de bebouwde kom van Grou of Warten. De bezoekers die komen wéten dat er een mineralogisch museum is: ze hebben het gevonden op internet, er over horen vertellen, foldertjes zien liggen, of een poster zien hangen. Ze komen heel bewust en nemen de verlaten ligging van het museum op de koop toe. Het zijn bezoekers, van jong tot oud, die geïnteresseerd zijn in mineralen, gesteenten of geologie in het algemeen. Soms gaat de interesse alleen maar uit naar de prachtige kleuren en vormen van de mineralen en gesteenten. Anderen willen méér weten. Waar worden ze gevonden, hoe zijn ze ontstaan, wat vertellen deze mineralen, gesteenten of andere objecten over processen die zich in onze aarde afgespeeld hebben en nog steeds afspelen? Sommigen verzamelen zelf, gaan op pad om te zoeken, gaan mee met geologisch getinte reizen of excursies om kennis te maken met geologische facetten van onze aarde.

Afb. 1. Het Mineralogisch Museum Grou.

zien, met wie wij graag onze liefde voor de geologie willen delen!

Vitrines en thema's

In de veertig vitrines op de begane grond worden evenveel thema's belicht; alle met een korte uitleg (afb. 2, 3). Wat is een mineraal precies: een kristal, een gesteente? Welke mineralen behoren tot de kwartsgroep? Wat zijn dendrietten, geoden? Hoe 'versteent' hout? Uit welke mineralen wordt lood, koper of ijzer gewonnen? Wat zijn edelstenen, welke mineralen fluoresceren, welke mineralen gebruiken we elke dag? Hoe ontstaan woestijnrozen, hoe komt het dat we in het noorden van Nederland brokstukken gesteente kunnen vinden die eigenlijk in Scandinavië thuishoren? Een kleine selectie uit de aanwezige thema's!

Wat is er veranderd de afgelopen jaren? De collecties van het museum zijn groter geworden. We gingen zelf op stap om vooral de gesteentecollectie uit te breiden. Bekende en onbekende mensen schonken ons na een bezoek aan het museum objecten uit hun eigen verzameling: pyrietkubusjes uit Navajun, pyriet uit Rio Tinto, ooit naar Nederland gebracht om tot ijzer verwerkt te worden, versteend hout uit Libië en Zimbabwe, Iarimar uit de Dominicaanse Republiek, een boorkern waarin door de Zuidwalvulkaan (Nederlands enige echte vulkaan, actief in de Jura) uitgespuwde lava te zien is, een knots van een aquamarijnkristal uit Zimbabwe, mangaanknollen die ten zuiden van Madeira van de oceaانبodem zijn opgevist. Zelfs galstenen vonden hun weg naar één van de vitrines! Sommige thema's van het eerste uur verdwenen en maakten plaats voor nieuwe thema's, andere verhalen. Anderen schonken ons hele

Afb. 2. Een van de gangen met vitrines in het museum.

collecties: collecties mineralen, maar ook collecties gesteenten, collecties zwerfstenen. Een enkel object kochten we aan, zoals een plakje van één van de ijzermeteorieten uit het Gibeon strooiveld in Namaqualand, Namibië. Objecten waarmee we verhalen kunnen vertellen, verhalen over processen die zich in, of op, onze boeiende aarde afspelen of afgespeeld hebben!

De hooizolder

De grootste verandering voltrok zich op de oude hooizolder van de boerderij. Naast een grote ruimte voor tijdelijke exposities, is hier in de tweede winter een zaaltje gerealiseerd. Een zaaltje dat plaats biedt aan diverse studiecollections mineralen en gesteenten. Een verwarmbaar zaaltje, waarin activiteiten georganiseerd kunnen worden. Er worden met regelmaat in het winterseizoen cursussen gegeven van uiteenlopende aard: van algemene geologie tot het leren determineren van kristallen, mineralen of gesteenten. Veel van de geschenken collecties mineralen en zwerfstenen hebben hun weg naar de studiecollections van het museum gevonden en worden dankbaar gebruikt tijdens deze bijeenkomsten. Het grootste deel van de deelnemers zijn enthousiaste amateur-geologen die lid zijn van de Kring Fryslân van GEA. Maar ook NGV-leden en niet-leden zijn van harte welkom! Ondertussen heeft de goede samenwerking met de Kring Fryslân geleid tot het opzetten van een werkgroep mineralen en een werkgroep zand. Een werkgroep zwerfstenen is 'in de maak' en wordt waarschijnlijk dit najaar opgericht. Een nieuwe activiteit van het museum behelst het mede-organiseren van excursies. Dit zijn geen 'zoekexcursies', hoewel we vindplaatsen van mineralen of fossielen niet uit de weg gaan. We willen vooral aan de hand van 'ontsluitingen' laten zien welke geologische processen zich ter plekke hebben afgespeeld: heeft er ooit een rivier gestroomd, was er een diepe zee, was het er in het verleden erg warm of misschien juist erg koud, is er ooit een gebergte ontstaan dat ondertussen weer weg is, een vulkaan uitgebarsten? Kunnen we aan de hand van gesteenten, die we gewoon langs weg of wandelpad aantreffen, processen ontrafelen die hier ooit hebben plaatsgevonden, processen die ons vertellen over het reilen en zeilen van onze planeet? Vorig jaar gingen we naar de Oost-Eifel, voor september staat een excursie naar de West-Eifel op het programma (zie de Gea-bijlage voor informatie).

'Natuurlijk! Natuursteen!

Op zolder is ook plaats voor tijdelijke exposities. 'Natuurlijk! Natuursteen!' is de naam van de expositie voor 2008. Voordat de fabricage van baksteen in de twaalfde eeuw op gang kwam, werden natuurlijke producten als bouw materiaal gebruikt. Gebouwen werden opgetrokken uit natuursteen die in de directe omgeving voorhanden was. Zandsteen uit de omgeving van Bentheim en tufsteen uit de Eifel werd op vloten over rivieren

Afb. 3. Calciet.

naar Nederland getransporteerd. Vanuit België werd kalksteen ('hardsteen') over de Maas naar ons land gebracht. Dankzij moderne winnings-, verwerkings- en transportmethoden wordt tegenwoordig een grote variatie aan natuursteen uit de gehele wereld naar Nederland vervoerd. De gesteenten, met prachtige kleuren en patronen, worden niet alleen gebruikt voor de opluistering van bankgebouwen, winkels en kantoren; vele vinden ook hun weg naar het Nederlandse interieur, waar zij menige vensterbank, vloer en keuken opfleuren. Maar wat zijn dit voor gesteenten die verstopt zitten achter exotische namen als Sierra Chica, Juparana, of Oriental Purple? Waar komen deze gesteenten vandaan? Hoe zijn ze ontstaan? Nieuwsgierig geworden? Kom vooral een keertje kijken!

Voor openingstijden en overige informatie:
www.mineralengrou.nl en de Bijlage van deze Gea.